

SEMNIIFICAȚIA ADUNĂRII DE LA MEDIAȘ A REPREZENTANȚILOR SAȘILOR (IANUARIE 1919)

CAROL GÖLLNER

După Marea adunare națională din Alba-Iulia, unde poporul român s-a pronunțat cu mare însuflețire pentru unirea Transilvaniei cu România, puterea politică este preluată în Transilvania de Marele Sfat Național Român și de Consiliul Dirigent¹. Cu aceste organe de stat Consiliul Național Săsesc are mai multe convorbiri. După întrevederea din 1 ianuarie 1919, în comunicatul dat publicității, Consiliul Național Săsesc subliniază importanța aderării „delegaților poporului român întruniți la Alba-Iulia la statul român“; în același timp, Consiliul Dirigent „constată cu bucurie recunoașterea de către populația săsească a noii orînduiri politice, socotind-o ca veșnică“².

Acest punct de vedere a fost adoptat și de adunarea lărgită din Mediaș convocată de Consiliul Național Săsesc („Sächsischer Nationalrat“) la 8 ianuarie 1919. Iată un pasaj semnificativ din rezoluția adunării: „poporul săsesc din Transilvania se pronunță, conform principiului de autodeterminare, pentru unirea Transilvaniei cu România. Salută cordial poporul român și îl felicită pentru împlinirea idealurilor sale naționale. Poporul săsesc ia act nu numai de un proces istoric de importanță mondială, ci și de dreptul legitim al poporului român pentru unire și formarea unui stat“³.

Discuțiile purtate la Mediaș, concretizate într-o rezoluție cu mult răsunet, au oglindit interesele comune ale țăranilor, muncitorilor și intelectualilor progresiști germani și români, dorința lor de libertate socială și națională. Încă înainte de adunarea de la Alba-Iulia, Amos Frîncu publicase în

¹ *Destrămarea monarhiei austro-ungare*, București, 1964, p. 188.

² „S. D. Tageblatt“, 2. I. 1919.

³ „Mediascher Zeitung“, 11.I.1919; „S. D. Tageblatt“, 9.I.1919. „Das sächsische Volk in Siebenbürgen, entbietet dem rumänischen Volke seine brüderlichen Grüsse und herzlichen Glückwünsche zur Erfüllung seiner nationalen Ideale. Das sächsische Volk Siebenbürgens trägt damit nicht nur der weltgeschichtlichen Entwicklung, sondern auch dem inneren Recht des rumänischen Volkes auf Vereinigung und Staatenbildung Rechenschaft“. Vezi și *Deutsche politische Hefte*, Sibiu, 1921, an. I, nr. 1, p. 16.

acest sens în „Kronstädter Zeitung“ un „salut către frații germani din Transilvania“. El propovăduia o cât mai bună înțelegere cu populația germană din Transilvania. Același ton de caldă simpatie caracterizează și răspunsul intelectualilor sași, publicat de asemenea în presă: „În spiritul unei sincere și cinstate democrații și al dragostei frățești, dorim să colaborăm cu românii, străduindu-ne sincer să înnodăm mai strâns legăturile reciproce dintre aceste două popoare. Acest postulat dictat de rațiune va fi fundamentat de sentimente“⁴.

Rezoluția de la Mediaș, prin care sașii s-au pronunțat răspicat pentru unirea Transilvaniei cu România — înainte de recunoașterea noilor frontiere prin tratatele de pace —, a fost pozitiv comentată în presa germană. Aici au apărut articole ca: *Pentru motivarea hotărârii săsești*⁵, *Hotărârea Adunării Naționale din Mediaș*⁶ și *Unirea noastră cu România*⁷. Această temă este dezbătută și de „Kronstädter Zeitung“⁸, precum și de „Mediascher Zeitung“⁹.

Desprindem din aceste adeziuni următoarele: „Înainte poporului nostru stă un nou ideal: patria nouă. Acesteia îi vom pune la dispoziție forța și voința noastră de muncă. De la patria nouă așteptăm în schimb respectarea drepturilor noastre naționale și sprijinirea culturii noastre naționale. Avem încredere în hotărârile de la Alba-Iulia ... Avem încredere în poporul român care ieșind din starea de oprinare națională a realizat obiectivul său național sublim“¹⁰. Presa săsească s-a pronunțat deci pentru actul unirii, socotind că hotărârile adunării de la Alba-Iulia sînt menite să restabilească drepturile politice ale poporului român și să îplinească năzuințele sale seculare spre unitatea statală.

Asemenea atitudini sînt desigur apreciate și de presa română¹¹. „Gazeta poporului“ subliniază „cuvîntul cald și plin de înțelegere pe care l-au rostit sașii...“, arătînd că, „dacă românii și sașii își întind mîna și se înfrățesc pentru a-și clădi o viață mai fericită, atunci trebuie să facă aceasta cu convingerea fermă și absolut sinceră“¹². Și unele ziare maghiare din Transilvania, ca „Kolozsvári Hirlap“ și „Ellenzék“, acordă atenția cuvenită hotărîrilor luate de sași în adunarea de la Mediaș¹³.

⁴ „Kronstädter Zeitung“, 20.XI.1918.

⁵ „S. D. Tageblatt“, 11.I.1919.

⁶ Ibidem, 10.I.1919.

⁷ „Schässburger Zeitung“, 18.I.1919.

⁸ „Kronstädter Zeitung“, 23.I.1919.

⁹ „Mediascher Zeitung“, 18.I.1919.

¹⁰ „S. D. Tageblatt“, 11.I.1919.

¹¹ „Telegraful român“, 28.XII/10.I.1919; „Gazeta Transilvaniei“, 30.XII/12.I.1919; „Neamul românesc“, 3/17.I.1919; „Viitorul“, 18.I.1919.

¹² „Gazeta poporului“, 26.I.1919.

¹³ Ziarul „Ellenzék“ din 14.I.1919 menționează: „A nemzetgyűlés szózata kimondja, hogy a szász nép az önrendelkezési jog alapján állva, meghajlik a világtörténelmi események előtt és kimondja csatlakozását a román királysághoz. A szászok ennél fogva román állampolgároknak tekintik magukat“ (Apelul adunării populare declară că sașii respectă principiul autodeterminării, se înclină în fața evenimentelor de importanță mondială și se declară de acord cu unirea cu Regatul român. Sașii se consideră deci ca cetățeni români); vezi și „Kolozsvári Hirlap“, 14.I.1919; „Ellenzék“, 21.I.1919.

Scurt timp după apariția sa, ziarul „Wahrheit”, organ sibian al Partidului Social-Democrat, a preluat din „Socialismul” „Declarația Partidului socialist și Uniunii sindicale”, ce saluta cu bucurie dezrobirea națională a poporului român de pe teritoriul eliberat al fostei monarhii austro-ungare. „Partidul socialist din România — relevă declarația —, ducînd mai departe ideea unirii, face apel la toate forțele proletare și socialiste din țară pentru unificarea lor spre realizarea dezrobirii proletariatului de exploatarea burgeziei”¹⁴. La aniversarea unui an de la Marea adunare națională din Alba-Iulia, același ziar publică un articol comemorativ, în care apreciază ca un eveniment istoric deosebit unirea Transilvaniei cu România¹⁵.

Pentru înfăptuirea rezoluției de la Mediaș, o delegație, compusă din A. Schullerus, R. Brandsch, R. Schuller și A. Polony, s-a prezentat în ziua de 10 ianuarie 1919 la Consiliul Dirigent din Sibiu cu rugămintea de a transmite adeziunea sașilor la actul unirii, forurilor în drept din București. Ca urmare, „președintele Consiliului nostru Dirigent, luînd în primire deciziunea predată, a tîlmăcit deputațiunii bucuria sa și a întregului popor românesc, pentru hotărîrea reprezentanței națiunii săsești. A trimis în numele românilor poporului săsesc salutul plin de dragoste frățească și a declarat că era privilegiilor a trecut, a răsărit o eră nouă, a egalei îndreptățiri naționale a popoarelor mari și mici, și națiunea săsească poate fi asigurată că poporul român, care a luptat veacuri de-a rîndul pentru libertatea națională, va respecta și ocroti totdeauna drepturile naționale ale harnicului popor săsesc”¹⁶.

În aceeași zi, o delegație s-a prezentat la Sibiu și generalului Berthelot, asigurîndu-l de devotamentul populației săsești față de noua patrie¹⁷. Tot în cursul lunii ianuarie, G. Gündisch și H. Kalmar au explicat la Viena profesorului Coolidge, membru al delegației americane la Conferința de Pace, semnificația hotărîrilor din Mediaș¹⁸.

Rezoluția adunării de la Mediaș a fost înmînată atît regelui, cît și președintelui Consiliului de Miniștri, M. Pherekyde, în ziua de 30 ianuarie 1919. O copie a documentului a fost înaintată prin delegația română Conferinței de Pace de la Paris¹⁹.

Deși marea majoritate a populației din Transilvania s-a pronunțat la Alba-Iulia și la Mediaș categoric pentru unirea cu România, n-au lipsit unele încercări dușmănoase de a crea prin agenți străini în sinul populației săsești un curent potrivnic rezoluțiilor de la Mediaș. Răspunsul la asemenea provocări a fost prompt. În adunările populare din martie 1919, sașii și-au reafirmat hotărîrea de a fi cetățeni leali ai statului român.

¹⁴ „Wahrheit”, Sibiu, 16.III.1919.

¹⁵ Ibidem, 7.XII.1919; cf. și S. Fuchs, *Die Zeitungen „Wahrheit“ und „Der Kampf“* (manuscris).

¹⁶ Arh. st. București, fond. Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 21/918, f.2; Arh. st. Sibiu, fond. Consiliul Național Săsesc, mapa 5, f. 1—2/1919—1920.

¹⁷ „Ellenzék”, 11.I.1919.

¹⁸ „Volkswille”, Timișoara, 25.I.1919.

¹⁹ „S. D. Tageblatt”, 28.I., 5.II.1919.

Și unii diplomați străini au încercat să discrediteze prin zvonuri tendențioase hotărârile de la Alba-Iulia și de la Mediaș. Astfel, în vara anului 1919 apăruse în Transilvania profesorul american Story; Wilson era contrariat de afirmațiile unor membri ai delegației maghiare din Paris care susțineau că adeziunea sașilor la unire cu România s-ar fi făcut sub presiune. Primarul orașului Brașov K. E. Schnell însă, cu care profesorul american avusese o întrevvedere, califică asemenea afirmații drept „minciuni sfruntate” („wahrer Unsinn”). Ca participant al adunării de la Mediaș, el relevă: „Nici o presiune n-a determinat redactarea adeziunii de la Mediaș. Sașii apreciază deci unirea tuturor românilor ca rezultat al unui proces firesc și legitim”²⁰.

Rezoluția de la Mediaș și poziția leală a sașilor din primăvara anului 1919 l-au determinat pe Nicolae Iorga să-și exprime convingerea că aceștia „nu vor fi mai puțin fii credincioși ai patriei lor nouă, decât sînt confrății lor români”²¹.

---

²⁰ K. E. Schnell, *Aus meinem Leben*, Brașov, 1934, p. 193.

²¹ N. Iorga, *Ce sînt și ce vor sașii din Ardeal*, București, 1919, p. 50.